ARKEOLOGISK RAPPORT 2007:28

Boplats vid Stora Billingen

Västra Frölunda 276 | Älvsborg 555:250 m.fl. | Boplats
Förundersökning 1993 | Göteborgs kommun

Ulf Ragnesten

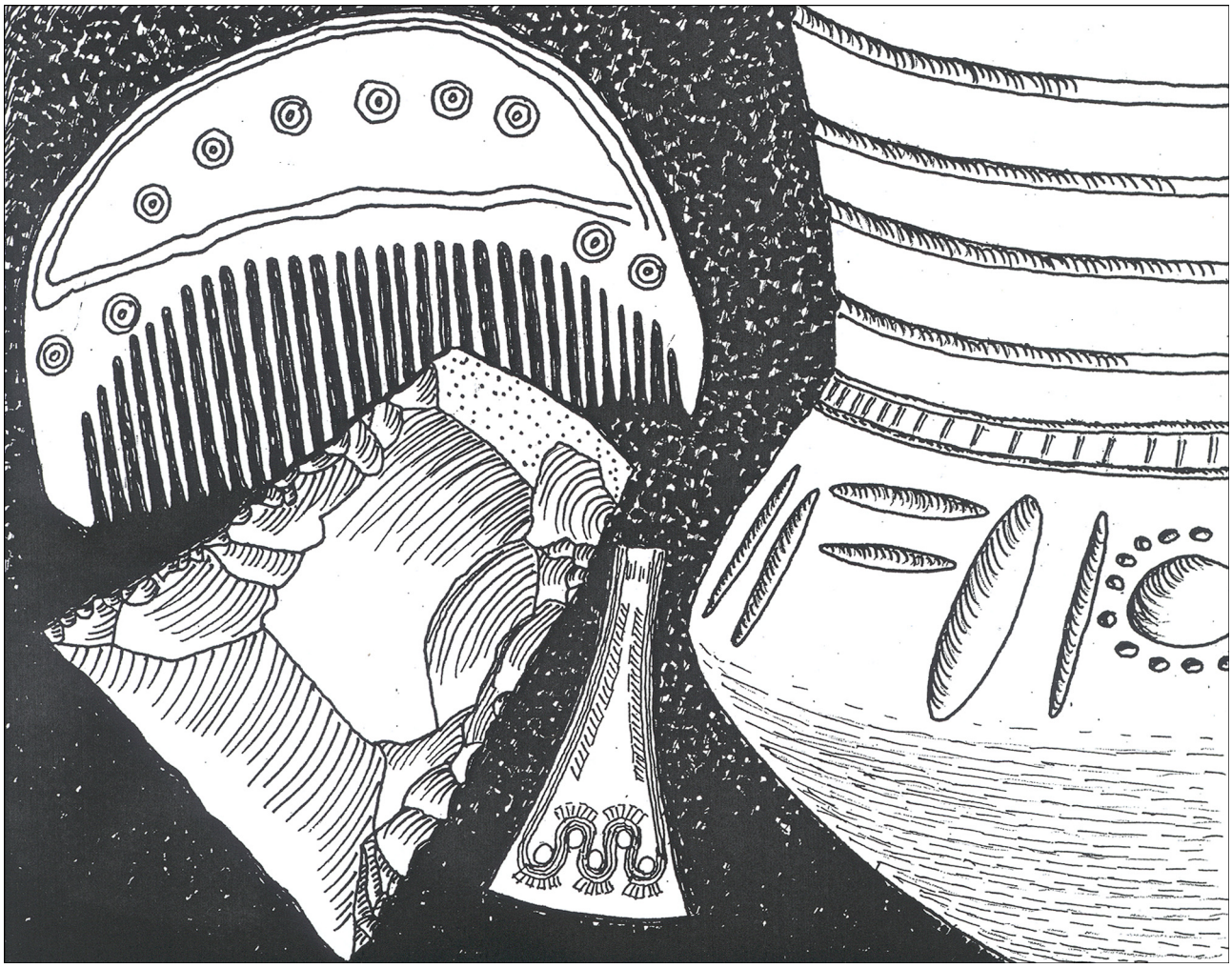

GÖTEBORGS
STADSMUSEUM

ARKEOLOGISK RAPPORT FRÅN
GÖTEBORGS STADSMUSEUM
ISSN 1651-7636
© Göteborgs Stadsmuseum 2007
Norra Hamngatan 12
411 14 GÖTEBORG
www.stadsmuseum.goteborg.se

OMSLAGETS GRAFISKA FORM OCH LAYOUT
Mimmi Andersson

TOPOGRAFISKA OCH EKONOMISKA KARTAN
© Lantmäteriverket. Medgivande 507-98-3211

KARTOR FRÅN STADSBYGGNADSKONTORETS DATABAS
© Göteborgs Stadsbyggnadskontor

FORNLÄMNING Västra Frölunda 276
Arkeologisk förundersökning, boplats

Med anledning av ett planerat byggnadsprojekt vid Stora Billingen i Västra Frölunda utförde Göteborgs arkeologiska museum en förundersökning av en boplats. Flintavslag och bosättningsspår i form av kulturlager och en nedgrävning påträffades. Boplatsens ringa höjd över havet daterar den till brons- eller äldre järnålder förutsatt att den var strandbunden.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens beslut nr:	220-28730-90
Uppdragsgivare:	Stadsbyggnadskonsult AB, Ronny Reinholdsson.
Läge:	Fastigheten Älvsborg 555:250, 251 m.fl. Göteborgs kommun (fig. 1-2).
Ekonomisk karta:	7B 0d
Koordinater i rikets nät:	X 6402,2 / Y 1265,9
Grävningsorsak:	Planerat byggnadsprojekt
Grävningsinstitution:	Göteborgs Arkeologiska Museum
Tidpunkt för undersökning i fält:	1991-05-15 -- 05-17
Undersökt yta:	3 m^2 (intensivt), 13000 m^2 (extensivt)
Antal arkeologtimmar i fält:	43,5
Platsledare:	Ulf Ragnesten
Övriga deltagare i fält:	Johan Wigforss
GAM nr	49710

PLATSEN FÖRE UNDERSÖKNING

Området där boplatsen är belägen utgörs av en relativt plan sänka omgiven av berg. I nordost och i väster begränsas sänkan av pasströsklar vilka ligger något högre än sänkan. Pasströsklarna ligger 7-10 m över havet, sänkan ca 5 m över havet. Boplatsens utsträckning är i N-S ca 150 m och i Ö-V ca 120 m. Boplatsens centrala del är sank och genomkorsas av diken i nord-sydlig riktning. Området är bevuxet med en bitvis mycket tät vegetation av lövträd och sly. Hela området är sandigt. Även matjorden är mycket sandig. I den nordvästra och sydöstra delen av boplatsen finns sentida husgrunder. I nordväst är det troligen fråga om ett gammalt magasin, i sydöst möjligen ett bostadshus.

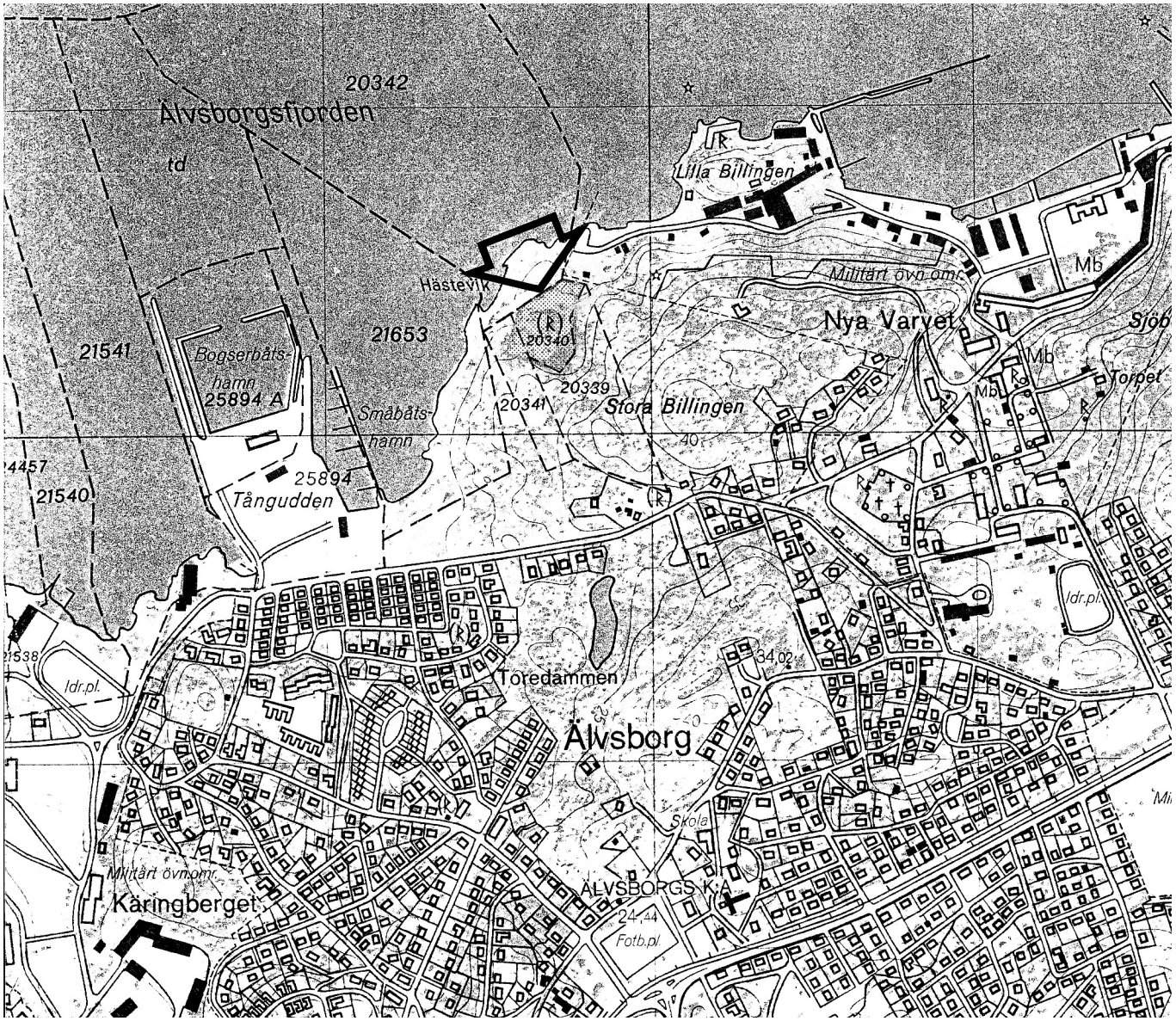

Fig. 1. Pilen visar det mörkfärgade förundersökningsområdet vid Stora Billingen i Västra Frölunda, Göteborgs kommun. Topografiska kartan, skala 1:50 000.

Åren 1966 och 1973 insamlades några lösfynd på boplatsen. Det var två flintavslag med inhak (inv.nr. GAM 84070:1), ett avslag med nötningsspår (inv.nr. GAM 84070:2), två avslag av flinta (inv.nr. GAM 49100:1) samt ett kärnuppfriskningsavslag (inv.nr. GAM 49100:2). Avslagen med inhak och nötningsspår påträffades troligen vid pasströskeln på den västra sidan av boplatsen.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER
(fig. 3)

Pg 1
0-30 cm sandig matjord
30 cm- brun sand
En bit ner i den bruna sanden fanns mörka strimmor med torvjord, som mest 10 cm mäktiga.
Fyndtomt.

Pg 2
0-25 cm sandig matjord
30 cm- gråbrun sand
Fyndtomt.

Pg 3
0-20 cm sandig matjord
20 cm- brun sand
Fynd: 1 st flintavslag.

Områdets plats på den ekonomiska kartan 7B 0d, skala 1:10 000.

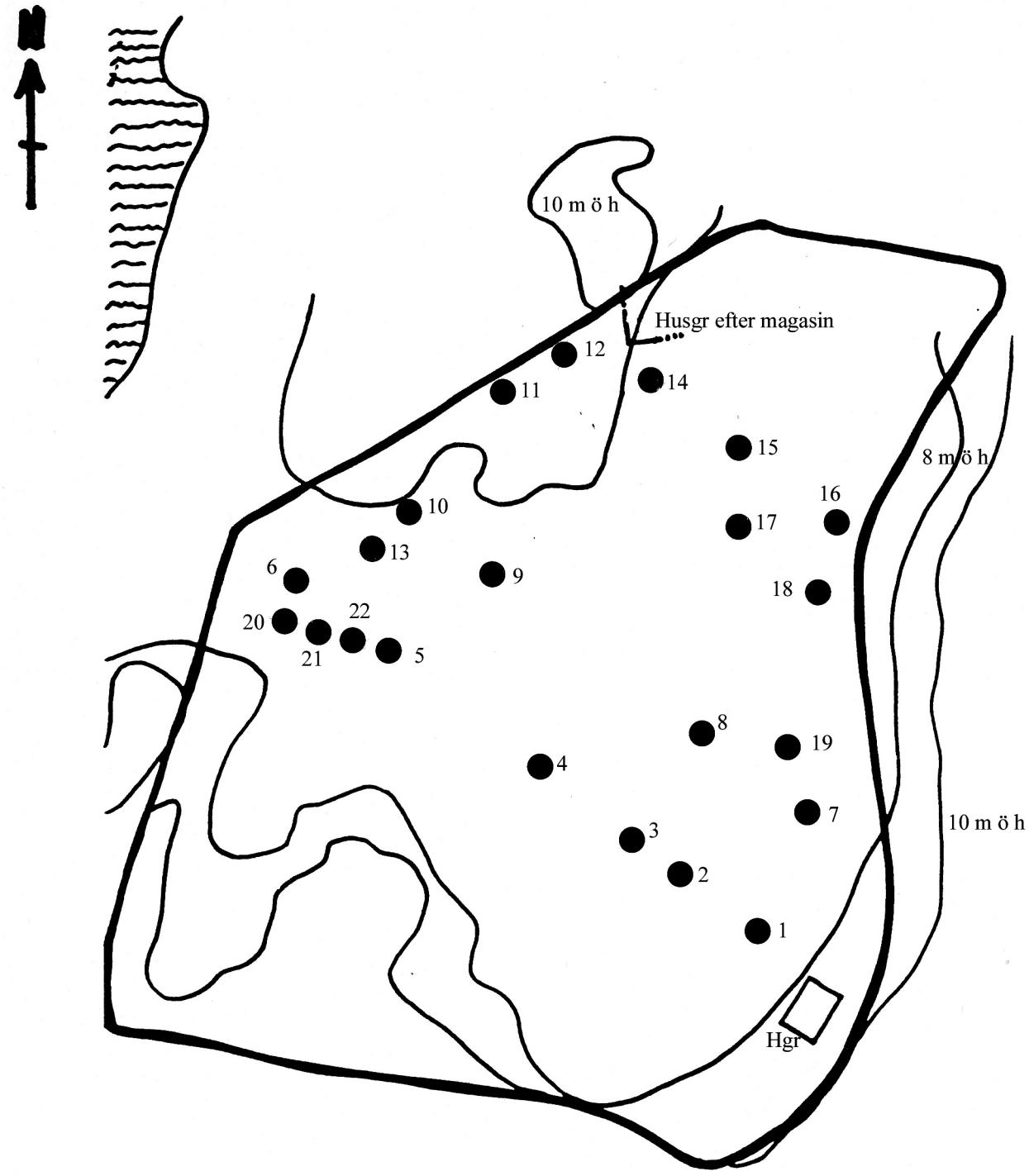

Fig. 3. Plan över provgroparnas läge och numrering på boplatsen. Skala 1:1000

Pg 4

0-20 cm	sandig matjord
20 cm-	brun sand

Fynd: 1 st flintavslag.

Pg 5

0-10 cm	förna
10-25 cm	humus
25 cm-	brun sand

Fyndtomt.

Pg 6

0-10 cm	förna
10-35 cm	humus
35 cm-	brun sand med enstaka stenar, 10-15 cm stora.

Fynd: 3 st flintavslag.

Pg 7

0-ca 10 cm	förna
10-ca 20 cm	humus
20-ca 35 cm	brun sand

Fyndtomt.

Pg 8

0-15 cm	torvjord
15 cm-	sand blandad med avskräde från sentida bebyggelse.

Fyndtomt.

Pg 9

0-15 cm	förna, humus och podsol
15-25 cm	brun sand
25 cm-	torvjord och vatten

Fyndtomt.

Pg 10

0-5 cm	humus
5 cm-	brun sand

Lagerföljden var störd av att sopor grävts ned i sen tid.

Pg 11

0-25 cm förna, humus och podsol
25 cm- brun sand
Fyndtomt.

Pg 12

0-20 cm förna, humus och podsol
20 cm- brun sand
Provgropen var belägen på en liten platå ca 10x10 m stor. Nivån var ett par meter ovanför den stora sänkan.
Fyndtomt.

Pg 13

0-25 cm förna och humus
25 cm- torvlager med enstaka kolbitar, ej kulturlager.
Fyndtomt.

Pg 14

0-10 cm gräs, torv och humus
10-45 cm lerig, fin sand ovanpå berg
En sentida nedgrävning påträffades i provgropen innehållande porslin.
F.ö. fyndtomt.

Pg 15

0-20 cm förna och humus
20 cm- brun sand
Fyndtomt.

Pg 16

0-20 cm förna och humus
Därunder en sentida stentrumma.
Fyndtomt.

Pg 17

0-30 cm förna och humus
30 cm- brun sand
Fyndtomt.

Pg 18

0-30 cm	förna och humus
30 cm-	brun sand

Fyndtomt.

Pg 19

0-30 cm	förna och humus
30 cm-	sand

Pg 20

0-25 cm	lös omrörd sand
25-45 cm	humus och mot botten en tunn strimma torvjord
45-55 cm	grusigt kulturlager innehållande kol, sot och enstaka skörbrända stenar, ca 5 cm stora samt tre flintavslag och ett mikrospån.
55 cm-	sand

Pg 21

0-ca 25 cm	lös omrörd sand
25-35 cm	matjord
35 cm-	brun sand. I nordvästra hörnet av provgropen påträffades en nedgrävning med svarta strimmor av sot. Nedgrävningens diameter var uppskattningsvis 50 cm och den var 40 cm djup.

Fynd: 2 st flintavslag (ej funna i nedgrävningen)

Pg 22

0-15 cm	lös omrörd sand
15-25 cm	matjord
25 cm-	brun sand

Fyndtomt.

Övrig flinta

I provgroparna påträffades sammanlagt 161 bitar övrig flinta. Bitarna var genomgående svallade och mycket ofta vitpatinerade. De var inte tillslagna. Den övriga flintan vägde 1100 gram. Den sparades ej.

TOLKNING OCH DATERING

Mycket få fynd påträffades i provgroparna på boplatsen. Det var endast på dess västra del vid pasströskeln som flera fynd gjordes. I provgroparna 6, 20 och 21 påträffades flera flintavslag och ett mikrospån. I pg 6 iakttogs spridda stenar, i pg 20 syntes ett sotigt kulturlager med skörbrända stenar och i pg 21 påträffades en sannolikt forntida nedgrävning. Alla dessa tre provgropar med fler fynd och bosättningsspår låg intill varandra vid den västra pasströskeln på boplatsen. Det bör vara här som en mer koncentrerad del av boplatsen legat. Tyvärr var en del av kulturlagret skadat. Det berodde på att man kört med motorcykel i den lösa sanden och på så sätt kommit ned med hjulspåren i kulturlagret.

En datering av boplatsen är svår att göra eftersom så lite fyndmaterial påträffades. Varken fynd från förundersökningen eller de som tidigare hittats säger något närmare om boplatsens ålder. Dess höjd över havet kan däremot vara till viss hjälp. Den västra pasströskeln låg 7-8 m över havet. Under forntiden låg stranden på den nivån under bronsålder eller äldre järnålder. Boplatsen kan därför vara från den tidsperioden förutsatt att den var strandbunden. Boplatsen kan inte vara äldre än så för dessförinnan var området täckt av havet. Teoretiskt sett kan den däremot vara något yngre.

Huruvida den svallade flintan härrör från brons/järnåldersboplatsen och blivit svallad genom att den legat i strandzonen eller härrör från en mesolitisk boplats är osäkert. Om flintan kommer från en mesolitisk boplats bör den ursprungligen ha legat på en nivå över 15 m över dagens havsyta och sedan spolats ned till nuvarande plats under havets påverkan. Kanske har båda dessa skeenden givit upphov till den svallade flintan.

Fyndtabell allt material

GAM 49710:	Grävningsenhet	Fyndnr	Sakord	st	gr	Material
01	Ytplockning	01	Avslag	1	4	Flinta
02	Ytplockning	01	Avslag med retusch	1	32	Flinta
03	Pg 3	02	Avslag	1	1	Flinta
04	Pg 4	03	Avslag	1	1	Flinta
05	Pg 6	04	Avslag	3	7	Flinta
06	Pg 20	05	Avslag	3	8	Flinta
07	Pg 20	05	Mikrospån	1	1	Flinta
08	Pg 21	06	Avslag	2	8	Flinta